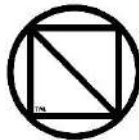

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם

מאמרים בעבודת ה' וחכמת הקבלה ליום כפור
מאת תלמידי בעל הסולם זצ"ל

כתובת דואר אלקטרוני:
orhasulamoffice@gmail.com

הערה: במידה ומי מכם יאתר חומר נוסף שהחסרנו, אנא הודיענו ונצרף לחוברת שתופיע בשנה הבאה.

אור הסולם
מרכז מורשת בעל הסולם
www.orhasulam.org

תוכן עניינים

3	..... כתבי הרב ברוך שלום הלוי אשלג זצ"ל (הרב"ש)
7	..... הרב דוד מינצברג זצ"ל
8	..... הרב בנימין סינקובסקי זצ"ל
13	..... הרב משה יאיר וינשטוק זצ"ל

כתבי הרב"ש

אגרות

אגרת כג

ב"ה אלול תשט"ז מנשסתר יע"א - לכבוד החברים שיחיו לנצח

א) אני רוצה להתקרב לחברה לעת בא שנה חדשה, שאנו צריכים להתחזק בביטחון חזק שנזכה להיושע בישועה כללית שיתגלה שם כבוד מלכותו על כל הארץ וישמעו רחוקים ויבואו, היינו שהרגישו שהיו מרוחקים מעבודה על טהרת הקודש, ויזכו לבחינת שמיעה. ואז יש יחוד עשייה ושמיעה.

ב) וזה שכתוב: מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון. זה ידוע שיש שתי בחינות כלליות: א) בחי' מוחא ב) בחי' ליבא. בזמן שהאדם טועם בעבודתו בחינת עפר, על דרך: "נחש כל מאכלו עפר", שיש לו בתורה ומצוות רק טעם של עפר - הסיבה היא מפני שהוא דל, שחסרה לו בחינת אמונה, שהוא בחי' מוחא; וכמו כן הוא נופל לבחינת ליבא, שהרצון לקבל שלו הוא על תאוות של העולם הזה שנקרא אשפה, ואז הוא אביון.

ג) וכשהוא מצטער על זה, היינו שנותן על זה תפילה וצועק לה' שיעזור לו במצוקתו, ומה הוא צועק: "מקימי מעפר דל" וגו', מאחר שאני דל וטועם טעם עפר, ואני אביון ומוטל באשפה, והכל מטעם הסתרת הפנים ששורה בעולם - אזי אני מבקש מה' שיוציא אותי מעבדות לחירות.

ד) וזה ענין שבעל-תפילה מתפלל לפני העמוד. ובהסולם (ויקהל אות שיט) מפרש שענין העמוד היינו אח"פ של עליון שנפלו לגו"ע של תחתון, ובזמן שהעליון מעלה את האח"פ שלו עולים גם כן הגו"ע דתחתון. וכתב שם שלכן דוקא על ידי העמוד עולות הנשמות מעולם לעולם, וזהו הקשר שבין עליון לתחתון.

ה) ולפי דרכנו אפשר לפרש ע"ד הנ"ל. היינו, שעל ידי זה שהכלים דעליון נפלו למקום התחתון, הכוונה שאת קטנותו של העליון התחתון מרגיש, שזה ענין: "ישראל שגלו - שכינה עמהם", היינו שגם השכינה אצלם בגלות, הנקרא "שכינתא בעפרא", כנ"ל, שמרגיש בתורה ועבודה טעם עפר. וכשאדם מצטער על גלות השכינה - היינו, שאין השכינה בגלות ח"ו, אלא שהשכינה מסתרת בשביל ישראל ומסכימה שהתחתון ידבר על העליון כל דבר שאסור לדבר. והתחתון מדבר כך משום שמרגיש כך. וכשמצטער על זה ומתפלל בכל לשון של בקשה לאוקמא שכינתא מעפרא, על ידי זה העליון מגלה את עצמו לתחתון עם כל גדלותו, אזי ממילא גם התחתון מתעלהכה.

ו) נמצא שזה ענין העמוד, כנ"ל, שדוקא על ידי העמוד הזה עולות התפלות מעולם לעולם, היינו מהתגלות ליתר בהירות. לכן דוקא ליד העמוד הזה צריך להתפלל.

ז) ועם זה נבין מה שראש השנה ויום הכפורים נקראים בחינת יום-טוב אע"פ שהם דין. והוא משום שעיקר הדין הוא מצד השלמות שמתגלה בזמנים הללו, ויש חשש לחיצונים, היינו שלא יבוא לקבלה עצמית בבחינת מוחא וליבא. לכן צריכים להרבות בהתעוררות לתשובה, שענין תשובה הוא השבת הרצון לקבל לרצון להשפיע, שעל ידי זה חוזרים ומתדבקים במקורם העליון וזוכים לדבקות הנצחי ואז יכולים לקבל את השלמות המתגלה בימים הנוראים.

ח) מפני ש"מזונותיו קצובין לו מראש השנה", היינו שמתגלה אור החכמה והשלמות והבהירות. אלא שצריכים להכין כלים שיהיו מוכשרים

לקבל, היינו בחינת אור של חסדים שצריכים להמשיך, שזהו בחינת תשובה והתעוררות הרחמים, בסוד: "מה הוא רחום אף אתה רחום", שכן אזי נוכל לקבל את כל השלמות על צד הטהרה. וזה ענין שנקרא 'יום טוב', מסיבת התגלות השלמות.

ט) וזה ענין "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו" וגו'. שענין שופר הוא מלשון "שפרו מעשיכם", מפני שיש עכשיו כסה ללבנה, היינו שהיא בבחינת הסתרה.

י) לא יכולתי להאריך מפני שעתה הוא ערב יום טוב ואני מאחל לכם כתיבה וחתימה טובה.

#מאת ידידכם הדורש בשלומכם וטובתכם ברוך שלום הלוי אשלג

מתוך ברכת שלום שמעתי

שבת תשובה

מאמר רכ

טעם למה שקורין לשבת שלפני יום הכפורים שבת תשובה

שבת תשובה תש"ט ת"א

כי ביום כפור אומרים "על חטא". וכל מי שמביט ב"על חטא" אינו מוצא שם את מקומו בשישים אחוז ודאי. וארבעים אחוז אפשר עוד לתרץ וליישב, אולי נמצא שם בספק, שהוא לא מרגיש, אבל בשישים אחוז אינו מוצא את עצמו בשום אופן.

לכן באה סגולת שבת, שעם אור השבת יש יכולת שיאיר לו ויזכה לראות שהוא נמצא בכל מאת האחוזים של "על חטא", שדבר זה [- הוידוי דעל חטא] נתקן רק בשבילו ולא בשביל אחרים. ובלי אור לא מרגישים.

לכן קורין "שבת תשובה", שהשבת מועילה לתשובה, שיוכלו להרגיש החטא. שהרי תחילה צריכין להודות על החטא, ורק אז אפשר לבקש סליחה. ואם אומרים "על חטא" ולא מרגיש החטא, איזה הודאה נק' זה, הרי הוא אומר בלבו שלא חטא, ומה שאומר בפיו ולבו בל עמו ודאי שאין הודאה שכזו שוה כלום.

יום הכפורים

מאמר רכב

ענין הגורלות

שהמשמעות היא ששניהם שוים ואי אפשר לברר בשכל איזה יותר חשוב, לכן צריכין לגורל. ובזהר אמור (אות רלו) מקשה איך אפשר להיות ששעיר לה' ושעיר לעזאזל יהיו שניהם שוים.

והענין הוא, ששעיר לה' הוא בחי' ימין, ושעיר לעזאזל הוא בחי' שמאל, ששם יש בחינת ג"ר דחכמה. שעל זה נאמר: זכי - טוב, לא זכי - רע, היינו שמתגלית מלכות דמדת הדין שהוא בחי' מנעולא ועושה סיתום על האורות. והמנעולא נמצאת במקום החזה דכל פרצוף. לכן עד המנעולא יש יכולת לחכמה להאיר, אבל במקום החזה שם נפסקת, כי כל צמצום פועל רק ממנו ולמטה ולא ממנו ולמעלה. והשעיר לה' נכלל מבחינת השמאל דשעיר לעזאזל, היינו מבחי' החכמה; אבל לא כמו השמאל דעזאזל ששם הוא מלמעלה למטה ולכן נפסק האור, שהמנעולא פועלת - אלא רק בבחינת ממטה למעלה, שאז המנעולא בגניזו והמפתחא בגלוי.

נמצא, שלענין חכמה - השעיר לעזאזל יש לו חכמה מבחינת ג"ר, משא"כ השעיר לה' הוא רק בחי' ו"ק. אבל ו"ק יכול להאיר, משא"כ ג"ר מוכרח להיפסק. לכן הביאו את השעיר לעזאזל, בכדי שהשטן לא יקטר.

וענין קטרוגו הוא, כי חפצו הוא רק להמשיך חכמה השייכת לבחינה ד', כי ממדרגה אחרת אינו נשלם, כי כל מקורו הוא בחינה ד', לכן אם לא מקבל לתוך מדרגתו אין הוא נשלם. לכן תמיד הוא מפתח להאדם שימשיך לתוך בחינה ד', ואם האדם לא רוצה, הוא עושה כל מיני תחבולות שיהא מוכרח להמשיך. לכן כשנותנין לו חלק מבחי' חכמה אזי הוא לא מקטר על ישראל, כי מפחד שלא יפסק לו השפע מה שיש לו מכבר.

אבל כשהוא ממשיך ג"ר דחכמה - אזי באותו הזמן הישראל ממשיך את הו"ק דחכמה, שאור החכמה הזה מכונה אור של מחילת עוונות, שעל ידי האור הזה זוכין לתשובה מאהבה, שזדונות נעשין כזכויות. שזה סוד שהשעיר לעזאזל נשא עליו את עוונות בני ישראל, היינו שכל עוונות ישראל נעשו עכשיו לזכויות.

וזה המשל שמביא הזהר (שם אות רמד) לשטיא דקאים קמי מלכא, שנותנין לו חמרא, ומספרין לו כל המעשים שאדם עשה, אפילו מעשים רעים, והוא אומר על כל המעשים שהם מעשים טובים ואין דוגמתו בכל העולם. היינו כנ"ל: שהשטיא נק' השטן. כשנותנין לו חמרא, היינו בחי' חכמה, כשממשיכין באופן הזה, שהוא אור של מחילת עוונות, שעל ידו נעשים כזכויות, נמצא שעל כל המעשים רעים הוא אומר שהם טובים, מטעם שזדונות נעשים כזכויות. וכיון שהשטן רוצה שיתנו לו חלקו אינו מקטר על ישראל.

וזה ענין שהיה במצרים קטרוג, שהיה שואל מה נשתנו אלו מאלו, או שגם ישראל ימותו כמו המצרים או שישאלו ישראל ישונו למצרים. והענין הוא, שמצרים הוא מקור להמשכות החכמה, אלא שם החכמה היא בבחינת הג"ר, וכשישראל היו תחת שליטתם. (כנראה שאדמו"ר זצ"ל לא סיים כתיבת המאמר)

מאמר רכו

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני*

[כי בראש השנה עד יום הכפורים הוא בחינת שמאלו תחת לראשי, וממוצאי יום הכפורים עד ח' חג עצרת הוא וימינו תחבקני. ובח' עצרת הוא הזווג] (שער הכוונות יוה"כ דרוש ד; זהר פנחס ל-לג)

חיבוק השמאל, היינו על ידי המשכת הקו שמאל. שבכל יום מעשרת ימי תשובה נמשכת בחינה אחת מהעשר ספירות של מוחין דחכמה הנק' קו שמאל. וביום הכפורים אז הוא הזווג.

חיבוק הימין, הוא המשכת החכמה למטה מחזה, שהוא מקום הגילוי, ששם כבר נמתקה בחסדים, ונבחן בעיקר להמשכת החסדים. שבנין הנוקבא מבחינתה נמשך עד שמיני עצרת, ובשמיני עצרת הוא הזווג.

מאמר רל"ט

ענין גורלות שהיו ביום הכפורים ואצל המן

שמעתי ו' תרומה ז' אדר תש"ג ירושלים

הכתוב אומר: ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל (ויקרא טז, ח). ואצל המן כתוב: הפיל פור הוא הגורל וגו' (אסתר ג, ז).

גורל נוהג במקום שלא יכולים לברר בשכל, מטעם שאין הדעת מגעת שם שיוכלו לברר מהו טוב ומהו רע, אז עושים גורל, שלא סומכים עצמם על השכל אלא על מה שהגורל אומר להם. נמצא לפי זה, כשמשתמשים במילה 'גורל' זה בא להשמיענו שהולכים עכשיו למעלה מהדעת.

מאמר רמ

הפיל פור הוא הגורל*

שמעתי תש"ג

גורל הוא סוד אתערותא דלעילא, שאין התחתון מסייע כלום. וזה סוד: "הפיל פור הוא הגורל", שהמן היה מקטרג ואומר: "ואת דתי המלך אינם עושים".

שפירושו, שתחילת העבדות מתחילה אצל העובד בבחי' שלא לשמה, היינו לשם קבלה עצמית; וא"כ למה ניתנה התורה להם? אלא משום שאחר כך זוכים לבחי' לשמה ונותנים להם האורות והשגות העליונות.

ואז בא המקטרג ושואל, למה נותנים להם את אלו הדברים העליונים אשר עליהם לא עבדו ולא קיוו, אלא כל מחשבותיהם ומטרותיהם היו רק דברים הנוגעים לצורכי עצמם, הנק' שלא לשמה!?

וזה סוד "רשע יכין וצדיק ילבש". פירוש, שמקודם היה עובד בבחי' רשע, היינו שלא לשמה, אלא לשם המקבל. וזהו 'רשע יכין'. ואחר כך הוא זוכה ללשמה, היינו שכל העבדות נכנסת ברשות הקדושה, היינו הכל להשפיע, וזה סוד 'וצדיק ילבש'.

וזה סוד 'פורים כיום כפורים', שפורים הוא אתערותא דלעילא, ויום הכפורים הוא אתערותא דלתתא, היינו ע"י תשובה. אבל גם שם [ביום הכפורים] יש אתערותא דלעילא, שהוא בחי' הגורלות שהיו שם, "גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל", והשי"ת הוא המברר.

כתבי הרב דוד מינצברג זצ"ל

מאמר ע"ז

דינם של צדיקים רשעים ובינונים

ר"ה תשי"א

א) צדיקים גמורים ששורש נשמתם בא מקו ימין, ששם אין שום אחיזה לקליפות, ושם אין שום עבודה. כי כל העבודה היא רק בקו אמצעי. והנשמות שבאות מדרגה זו, הן דבוקות בחי החיים, ואין בהן שום שינוי. והן לפיכך משתייכות לספר א' של קו ימין, שפירושו – לאלתר חיים. שכן שם לא יצוייר שום אחיזה למות ודינים הגורמים אחיזה.

והענין הזה יש להבינו מדבר העלאת המלכות לבינה מקדמותו, היינו בזמן יום הא' של ראש השנה, שהעולם אז חוזר לקדמותו כמו שהיה בזמן בריאת העולם. היינו אחר שבירת הכלים שהרשימות שנשארו כלואות במסך נקודים, עלו ביחד עם המסך לאחר הזדככותו לעביות דשורש אל הראש, ונתחדשה שם עביותו. ונעשה זווג על עוביות דשורש, בצירוף לעוביות דבחי' א' מרשימו דהתלבשות. ויצאו נה"י שבתוכם מלובשים חג"ת. כי להיות חג"ת באים מרשימו דהתלבשות, על כן אין להם כלים, ומתלבשים תוך נה"י. כי הכלים להתלבשות באים תמיד מרשימו דהמשכה, שהיא תמיד מדרגה אחת יותר נמוכה, שכן הבחי' אחרונה תמיד נאבדת. ונשארה רק רשימו דהתלבשות שאינה ראויה לזווג, ומוכרחה להצטרף לעביות דהמשכה של המדרגה שלאחריה. ולפיכך החג"ת מתלבשים תוך נה"י. וזה סוד ג' ג' ג' דעיבור. ומצב כזה בדיוק מתהווה תמיד ביום א' של ראש השנה, שאז העולם היינו הנשמות שבעולם, חוזרות לקדמותן כמו שהיו במצב של ג' ג' ג' דעובר. שאז הנשמות שבאות מהמדרגה הזאת של קו ימין, היינו ממצב של מלכות בבינה, אז הן נקראות "לאלתר לחיים", ששם מקור החיים, ומשם כל החיים באים לעולם. ובלי המצב הזה לא תצוייר שום השפעה ומוחין. והמצב הזה הוא יותר חשוב אפילו מהמפתחא, כי ממנו משתלשלת המפתחא, והוא שורש למפתחא ולכל המוחין שבאים לעולם. ובמקום ומצב זה אין כמובן שום עבודה וטרחא, כי כאן עדיין אין שום קשר להעלאת מ"ן של התחתון. והעליה של המלכות לבינה היא רק ע"י המאציל ב"ה. וצריך להבין, שהנשמות האלה אם רוצות לעלות מעלה מעלה, אינן נשארות במצב הזה. אלא נתוספות להן נשמות אחרות, ומתחיל זמן עבודה, ואפשר לזכות למוחין יותר גדולים.

ב) רשעים גמורים: אלה ששרשם מקו שמאל מבחי' ג"ר דג"ר. וכידוע חג"ר דג"ר נעלם תיכף. שפירושו הוא בשביל אלה שממשיכים אותו למטה – מיתה לאלתר. כי בו ברגע שנעלם חג"ר דג"ר – בחינתם, כמובן אין להם אחיזה ומתים תיכף.

ג) בינונים תלויים ועומדים עד יוה"כ. פירושו הוא – בשביל אלה שיונקים ממצב הנשמות שיש להם שורש ואחיזה בהו"ק דקו שמאל דבינה, מזמן החזרה לקדמותו בכל ר"ה, שהם תלויים ועומדים עד יוה"כ הבעל"ט, שאז נעשתה כבר ההכרעה בבינה המקורית, והענין של "תלת מחד נפקי תלת בחד קיימי" מתחיל. והוא ע"י נסיעה מחדש במצב החדש של ז"א, שהמלכות עולה לבינה דגופא, שבמצב הזה הדינים נבחנו לדינים דקדושה, דין קדוש שכל נסיעתו – ביאתם וישותו מתכוונת להביא פורקן וגאולה. כמו לרפואה למחלה, שאע"פ שסם הרפואה הוא ג"כ סם ודין קשה לשעתו, אבל לוקחין אותו בשמחה, מפני שבסם ודין זה דוקא טמונה הרפואה וההרחה, כי בודאי לא יסולק [בלי זה] הנגע שמפריע לחולה או להמנוגע להחלים ולהבריא ולבוא לישועה והרחבה. והדינים האלה נמשכים ונעשים עד יום הכפורים, שאז זמן מחילת העוונות. היינו שאז יוצא ונעשה ברור – שכל מה שהיה קודם בבחי' דין קשה ומעיק, מלכלוך העביות, וחרון העברה מהמשכה למטה וקבלה לעצמו – אחרי הסליחה והמחילת עוונות יצא ונעשה ברור לעין, שהם דוקא שמשו מקום ומעין לא אכזב להגדיל ולהעשיר את חלקו בבנין המלכות. ואין קץ לאשרו ולשמחתו, תמורת הצער והספקות והיסורין שהיו לו מקודם, מטרם מחילת העוונות. ולפיכך בא יום הכפורים שהוא זמן מחילת העוונות, לפני זמן שמחתנו חג הסוכות, מפני שאי אפשר לבוא לידי שמחה אמיתית לפני מחילת העוונות. לפני בחי' "אשכול הכופר דודי ליי", היינו לפני שבאים לידי הכרה ברורה שהכל מאתו יתברך, ואין מקרה כטוב כרע, והכל משמש למטרה אחת – לתיקון. ועוד: שדוקא ע"י הסם המות והרעל מתרפאין ושבים לתחיה. והיינו שדוקא בסם והרעל טמונה הפדות ומבצבץ ועולה .... ואין דבר לבטלה, הכל מוקטר ומוגש לשמי. אלא שצריכים לדעת איפה מקבלים הרעל המתאים, ואיזה מנה ממנו על פי עצת מומחים.

וזהו ממש סוד הכתוב "אם עוונות תשמר י—ה אדני מי יעמוד". אם לא זוכים ח"ו ליוה"כ למחילת עוונות, היינו ל"אשכול הכופר – דודי ליי", והעונות נשארו, [אינם] משמשים למטרה קדושה להם נזדמנו, ולא ... ל"אשכול הכופר דודי ליי". "כי עמך הסליחה למען תורא", היינו אותו הדבר כמו שהזכרנו, שכל דבר משמש למטרה קדושה, ואין מקרה ח"ו. שפירושו – שבלי העוונות ואח"כ הסליחה, לא יתכן ה"תורא", שזה כל מטרת הבריאה. שכל ענין העוונות המה תוצאה ישירה של הבריאה, והסליחה קדמה לבריאה וכרוכה עם העוונות. וכשזוכין ליום הכפורים, למחילת העוונות, ורואים כי יש טעם לסבל וליסורין ולכל מיני פגעים, ושכולם משמשים המטרה, ואיזה אוצר

ברוך טמון בם, אז זוכין באמת לשמחה עצומה שאין כמותה. אשר על זה אמרו ז"ל: "לא היתה שמחה לפניו כביום בריאת שמים וארץ", שרק מהשתלשלות זו בא השמחה האמיתית אחרי יום הכפורים, שהוא חג הסוכות והושע"ר ושמיני עצרת – סעודה קטנה.

כתבי הרב בנימין סינקובסקי זצ"ל

יום הכיפורים

מאמר פ"א / א

בענין תענית רוחני

מוצאי יוה"כ תש"ח

התחיל משוחח מענין התענית "הצום הרוחני", הצום של בינה, שאין בה אכילה ושתייה. ואמר: "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו". ואמר: א שווערע זאך א שווערע זאך [דבר קשה, דבר קשה מאד] הוא התענית רוחני צום רוחני.

והמשיך ואמר: אם ישנם אחוריים דכלים דג"ר, תוכל להיות אכילה ושתייה, כ"ש: "ויחזו את האלקים" אז "ויאכלו וישתו". שענין אכילה ושתייה הוא שתא אלפי, התיקון דצמצום ב', מסך דחיריק, ענין האורחא, החגים והמועדים, הערב שבת, הששת ימי המעשה, ההכנה לשבת, מי שאיננו טורח מערב שבת מה יאכל בשבת, הכנה ליום שכולו שבת. שכל משך שתא אלפי הם בבחי' הכנה, בחי' אכילה ושתייה, בחי' דרך ואמצעי למטרה, בחי' דרך ואורח למטרה, לשבת למנוחה, לגמר התיקון, ליום שכולו שבת, שאין בו אכילה ושתייה, אלא מנוחה שלמה, צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהם ונהנין מזיו השכינה. וזה אמרם ויחזו... ויאכלו וישתו, כל זמן שישנם עוד רק אחוריים דכלים דג"ר, יש ענין של אכילה ושתייה, היינו עבודה, אורח. וזה שאמרו: כל האוכל ושותה בתשיעי, כדי שיוכל להתענות בעשירי, שכל האכילה ושתייה שלו הם רק בתורת אמצעי למטרה, בתור אורחא למעברי, להגיע אל המטרה, אל השבת וגמר התיקון. (כענין המסך דחיריק שנוהג רק בזמן השתא אלפי – קבלה על מנת להשפיע, אין לך השפעה גדולה הימנה. כאילו מתענין תשיעי ועשירי, שהרי האכילה ושתייה לא היתה להם למטרה, רק אמצעי. וידועה כמה קשה לצדיקים ענין אכילה ושתייה, יותר מתענית). וזה אמרם: כאילו מתענין תשיעי ועשירי. וכל הקושי שבתענית הוא שמהוה נרי בידך כמו נרו בידי.

ובשפת הקבלה יתורגם זה: כי אין לך בפנים אלא מה שבאחוריים, אף משהו יותר. וענין אכילה ושתייה הוא תהליך הפיכת האחוריים לפנים. וכשאין אחוריים אין פנים. ולפיכך כשיש כבר אחוריים דכלים דג"ר, יש כבר מקום לאכילה ושתייה, היינו להפוך אותם לבחי' ג"ר, שבא ע"י אכילה ושתייה (מסך דחיריק) ונעשה פנים. אבל בשום אופן לא יוכל להיות יוה"כ בפנים, אלא מה שהיה קודם באחוריים. והוא בעצם אותו האור, אלא שהותר ע"י המסך דחיריק שנוהג בשתא אלפי. ובכן האכילה ושתייה בתשיעי, הוא ממש אותו הדבר כתענית בעשירי. והקושי בענין הזה הוא ממש הפך הטבע וההרגש, להיות שני הפכים בנושא אחד. מצד אחד הוא דוחה דחיה גמורה הקבלה הזאת, ומצד שני הוא משפיע מהקבלה, מדחיתה. וזו היא כל ענין הבינה, שאין בה אכילה ושתייה. וזה ענין של "נישט פאר שטאפן די לעכער". [לא לסתום את החורים]

מאמר פ"א / ב

הוספה וביאור מהכתוב – רב"ס להנ"ל לשיחה מוצאי יוה"כ תש"ח (מאמר פ"א / א)

ביאור בחי"ב

"ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו", שרבי שליט"א פירש זה על צום רוחני, צום של בינה, שבבחינתה אין אכילה ושתייה, "כי חפץ חסד הוא". כי במאמר הזה טמון כל הסוד של בינה, שכל ענינה ומטרתה הוא רק לגלות את הרצון לקבל שישנו בחכמה, כי זהו כל ההפרש בינה לבין חכמה. ומשמחתילה להרגיש זה, אינה רוצה לקבל את החכמה ומתגברת לא לקבל מהחכמה, אלא ישר מהמאציל מהכתר, ופונה לכתר ויונקת מהכתר אור של חסדים. ומהותו של אור זה, שיש בו רצון להזדככות, בהפך מאור של חכמה שיש בו רצון לקבל. ונקרא "חסדים" מלשון כי חסד הוא, שעל ידו בא לגילוי וחיכר הרצון לקבל בחכמה, היינו שהוא מגלה הרצון לקבל והשנוי צורה ע"י כך, לפיכך היא בוחרת בדבקות ע"י דחיה של אור החכמה, שאינה רוצה להיות מה שהיא בעצם היינו חלק מהחכמה, ובזה היא מבליטה מהי חכמה, וקונה שם בפני עצמה ע"י אי-רצונה להיות אחת עם החכמה, היינו בינה. היוצא איפה – שהבינותיים, האי רצון לינק מהחכמה נקרא "חסדים".

ופירוש "גבורה עילאה" שישנה בג' הבחנות הבינה (פתיחה כוללת לפמ"א אות ב'), הוא – כי ההפרש בין חכמה ובינה הוא בזה – כי כל תפקידה של הבינה שהיא בעצם רק חלק חכמה, להבליט ולהגביר את הרצון לקבל שטמון בתוך החכמה. ומכיון שכל תפקידה הוא להגביר את הרצון לקבל שלה, היינו של החכמה, היא כבר מתוך הכרח הזה של תפקידה אינה יכולה להסתפק במה שנותנים לה, אלא מגבירה רצונה לקבל יותר, יותר מה"יש" המוכן, מהכללות האור שנתן להנצלים. ומכיון שהחכמה כבר מוגבלת בכמות האור, ואינה יכולה לספק יותר ממה שיש לה, מן ההכרח הוא איפה שהבינה מחפשת את המקור של השפע, היינו הכתר, ורוצה לקבל ממנו יותר שפע ממה שיש בה, היינו בחכמה, שהיא בינה היא חלק מהחכמה. ובהתגברות הזאת היא משנת צורתה מן החכמה ונבדלת למשהו שונה ונפרד, ונקראת בשם בינה. ומה שמקבלת מהכתר הוא דוקא אור של חסדים, היינו שטמון בו רצון להזדככות ולשוב למקור לשורות ולשוות צורתה ליוצרה, היינו דבקות השואת הצורה ובטול הרצון לקבל, היינו הניגוד הגמור של החכמה שבו טמון הרצון לקבל. וזהו הציר שעליו סובב כל ההוי* – בלי רצון לקבל מתוגבר, אין רצון הזדככות מוגבר שישנו במלכות ובא מלמטה למעלה – אין הבינה מתהפכת מכתר לחכמה – אין הבינה הופכת פניה לינק חכמה, וחוזרת חלילה, יוצא איפה: כי בסתירה נמצא כל הבנין, בזכות "ויסתר משה פניו" – "ותמונת ה' יביט", והוא סוד "אני ה' לא שניתי".

מאמר פ"ב

ענין חכמה ובינה – חכמה וחסדים

שיחה מוצאי שבת אמור

בענין שני דרכים של רבי יוחנן בן זכאי, בזמן צאתו, והיינו כיון שראה תלמידיו נכנסים התחיל בוכה, בכייה – קטנות המוחין, כיון שראה שנפל באותו רגע לקטנות המוחין בכה. וענין שני דרכים, רמז – "בזכות ויסתר משה פניו, זכה לתמונת ה' יביט", שני הפכים בנושא אחד, וזה כל הקושי. וזה ענין השינוי שם בין חכמה לבינה, שאע"פ שהם ממש עצם אחד הם בתכלית ההפכיות. כי הבינה באה מן החכמה. כי החכמה תיכף ביציאתה טומנת בחובה הרצון לקבל שמתבלט ומתגלה ובא לידי בטוי רק ע"י הבינה, ואז הבינה שהיא עצם החכמה בהרגישה שנוי זה בהחכמה שהיא מראה, פונה לה עורף ודוחה אותה, ואז החכמה נקראת בשם בינה. והוא ענין "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו", שזהו ענין צום רוחני, צום של בינה, שבבחינתה אין אכילה ושתייה, "כי חפץ חסד הוא".

במאמר זה טמון כל הסוד של בינה, שכל ענינה ותפקידה הוא רק לגלות ולהבליט את הרצון לקבל שישנו בחכמה באופן טמון וסמוי, ותפקידה הוא רק לגלות אותו ולהגדירו, וזהו כל ההפרש בין חכמה לבינה. ומשמתחילה להרגיש זה, אינה רוצה לקבל שפע החכמה, ומתגברת לא לקבל הימנה – מהחכמה, אלא פונה ישר להמאציל לכתר, ויונקת מהכתר אור של דבקות שנקרא חסדים. ומהותו של אור זה הוא – שיש בו אופי ורצון של הזדככות, היינו התנגדות לרצון לקבל, לאור החכמה, וחפצה בחסדים, שפע של השואת הצורה למאציל, ודוחה חכמה. ונקרא חסדים מלשון "חסד הוא", שעל ידו באה לגילוי הרצון לקבל שישנו בחכמה, היינו שהיא מגלה הרצון לקבל – השינוי צורה שמתהווה על ידי כך, כיון שכל תפקידה ומטרתה של הבינה להגביר ולהמחיש פעולת הרצון לקבל שהיה קודם בהחכמה במצב של אי פעולה ועירנות, והיא הבינה מעוררת אותו לפעולה ערה ותובעת, ממצב סטטי למצב דינמי. וכיון שכן, היינו שתפקידה להגביר פעולת הרצון לקבל, מובן הוא שאינה מסתפקת במה שנותנים לה, היינו מה שמשפיעה לה החכמה, אלא מחפשת אחר מקור יותר גדול לקבלת שפע, ופונה ישר לכתר היינו למקור השפע של החכמה וממנו מקבלת אור חדש, שבתוכו צפון הרצון להזדככות, ממש הפכי והסתירה לחכמה, רצון להשתוות לשורש, והלשוות צורתה ליוצרה, היינו דבקות, השואת הצורה, "וביטול הרצון לקבל" הבא עם קבלת שפע החכמה, היינו הניגוד הגמור לחכמה.

וזהו הציר שעליו סובב הקני של החיים: בלי רצון לקבל של החכמה המתבלט ומוגבר ע"י הבינה, אין רצון הזדככות של הבינה, ובלי "רצון הזדככות" של הבינה הטמון באור החסדים, אין אור החכמה והרצון לקבל שבא עמה. כי בזמן שהבינה משיגה שיא בהתגברותה עד בחי' ד' מתחילה להרגיש ההעדר בחכמה והצורך הדחוף בו, ומשתוקקת לו, ואז הופכת פניה לחכמה, ונמצא איפא כי באין בינה אין חכמה, ובאין חכמה אין בינה, וחוזר חלילה. ואלו הם השני דרכים של רבי יוחנן בן זכאי. וזהו ענין ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו. וזהו מאמרם: "בזכות ויסתר משה פניו – תמונת ה' יביט", כי תיכף בהתחלת הבנין נמצאת הסתירה, ובסתירה הבנין, שני הפכים בנושא אחד, וזהו כל הקושי.

מאמר פ"ג

ויום טוב היה עושה כהן גדול בצאתו

שיחה מוצאי יום הכפורים תשי"א

התחיל לדרוש בעניני דיומי, וענין חשיבות וקדושת יום כפור, ואמר – שכל ענין הודוים הוא, מפני שאור החכמה אי אפשר להמשיך אלא ע"י אסור, חטא, מפני שהוא אור גדול ונשגב מאד שכל נגיעה קלה בו הוא חטא. ולפיכך אנחנו מתפללים ומתודים "על חטא", כל כך הרבה ודוי, שכן אי אפשר להמשיך את האור הגדול במעלה והנשגב ששמו "חכמה", שכל נגיעה קלה בו הוא בחי' חטא.

ואמר, ויום טוב היה עושה כהן גדול בצאתו. ושאל: למה דוקא בצאתו ולא בביאתו או בכניסתו. ואמר, שכל היום טוב הוא רק "בצאתו", היינו אחרי שקבל מחילת העוונות, אחרי הודוים והתפילות. שבזמן המשכה אי אפשר אפילו לדבר על יום טוב, המשכה של האור הזה היא מלאה דינים קשים, ואי אפשר לדבר על יום טוב, בזמן שישנם דינים. שבזמן הזה של הודוים והמשכת האור נקרא "יום הכפורים" ולא "יום טוב". אבל "בצאתו" היינו אחרי שהתודה והתפלל והקבל קבלתו, והזדונות נעשו לו כשגגות, ושגגות לזכיות, (וכאן שאלתי: מתי נעשית לזכיות. אמר: באותו רגע) אז יום טוב, אז כבר יום טוב. שאומרים במוצאי יום הקדוש "גוט יום טוב", שבאמת יום טוב – ועוד איזה יום טוב, ויום טוב היה עושה כהן גדול בצאתו.

ושאל רבי ברוך: לאן הוא יוצא? ואמר הוא (שליט"א) כהן גדול – לחסדים – לבחינתו הוא, וכל יום טוב הוא חסדים. ושאלתי: [ומתי הוא ממשיך זה], ווען ער וויל? אמר הוא (שליט"א): מקבל זיין דעם אור – עם ממשך זיין, זה לא תיכף. אמאל קען מען מקבל זיין דעם אור פון יום כפור אום תשעה באב. דאס הייסט – ווען ער איז ראוי און ריין צו מקבל זיין דעם אור וואס ער האט ממשיך געווען יום כפור. ושוב שאלתי: צו קען ער עם שטענדיק ממשיך זיין (וכונתי היתה אם האור הזה הוא נצחי, הלוא אי אפשר להמשיך אור תמיד). ואמר: אודאי, נאר צו וואס? מדארף פון פסח פיר פסח, ולא פסח סוכות וכו', אלץ צו וואס מדארף, און ס'איז נויטיק. [לקבל את האור שאותו המשיך, זה לא תיכף, לפעמים אפשר לקבל את האור של יום כיפור בתשעה באב. מתי שהוא ראוי ונקי לקבל את האור שהמשיך ביום כיפור. ושוב שאלתי: האם הוא תמיד יכול להשיך את האור? (וכונתי היתה אם האור הזה הוא נצחי, הלוא אי אפשר להמשיך אור תמיד). ואמר: ודאי שהוא יכול להמשיך את האור. שצריך להמשיך את האור של פסח בפסח, ולא את האור של פסח בסוכות, הכל לפי הצורך, זה צריך להיות מותאם.]

און כל זמן מען איז ממשיך דעם אור פון יום כפור (מלמעלה למטה), דאס הייסט "חבוק", כאטש דארטין איז דא אויך חסדים, ווייל בינה איז דאך דער מקור פון חסדים, אבער דאך איז די שמאל דבינה אין די שליטה איז אינגאנצן צו שמאל (חכמה), איז אין גאנצן נישט ניכר די חסדים, און ס'רעכענט זיך אין גאנצן אויף איר שליטה ווי ווען קיין חסדים וואלטן דארט אינגאנצן נישט געווען נאר חכמה אליין.

[כל זמן שממשיכים את האור של יום כיפור מלמעלה למטה, היינו ג"ר דחכמה נק' זה חיבוק השמאל. למרות שיש שם גם חסדים. מטעם שהבינה היא המקור של החסדים. אבל בשמאל דבינה השליטה היא לגמרי לחכמה. החסדים אינם נכרים כלל. וכלל אין ניכרים החסדים. והכל נכנס בשליטה של הבינה, אם לא היו שם חסדים, היתה שם רק חכמה לבד לגמרי.]

ושאלתי: פאר וואס הייסט דאס יום כפור און נישט א אנדערע שם, אנאנדער הגדרה? [ושאלתי: למה נקרא זה יום כיפור, ולא שם והגדרה אחרים?]. ואמר – שכיון שהאור הנשגב הזה נמשך ע"י ... וחטא, מן הדין שיקרא כפור וקנוח, שבפחות צריך מקודם להעברת הדין שם מציאותו הוא בהתנגדות לזכיות, ואיך יכולים [לזכות] לזכיות מבלי לכפר קודם הדין... [חסר שורות] שהוא שלילית ומוקצית ובא ע"י חטא ואיסור, עכ"פ צריך לכפר ולהעביר אותו ולמחקו, וזהו פירוש יום הכפורים – שמורידים את העוקץ ונשאר קישוט.

ואמר בענין חמשה ענויים שנוהגין ביה"כ שהם איסור אכילה ושתיה וכו', שהם גם כן מבחינה הזאת, היינו מבחי' ענוי – שהאור הזה נמשך ע"י ענוי וחטא (מראה גדולה). ענוי אכילה ושתיה שפירושו בלי חסדים (חכמה בלי לבוש). וענין חמשה ענויים הוא כנגד כח"ב תו"מ דצד שמאל, שכל הקו הזה הוא בבחינת ענויים הוא בא. וכדוגמת עליון כן למטה. שכן בינה עד [הוד] התפשטותה. וצריך לדעת כי בר"ה חוזר העולם לקדמותו, היינו כמו שהיה בשעת הבריאה – שה"ת עלתה לבינה, ונשאר קו ימין דבינה בנפש דאורות, וקו שמאל דבינה עלה לראש ונעשה שלמות בקו שמאל דכלים והיה ג"ר דחכמה דבינה, והיו דינים קשים משני הקוים, כי בזמן שליטת שני מאורות הגדולים ביום רביעי של מעשה בראשית, שחג"ת היו בקו ימין ומלכותא דדוד בקו שמאל, והיתה מחלוקת בין הקוים.

וצריך להבין תשובתו "אודאי" לשאלה: צו קען ער עם שטענדיק ממשיך זיין? [האם הוא תמיד יכול להמשיך את האור] אודאי, רצונו לומר שבאור שממשיך ביה"כ מלמעלה למטה היינו חכמה, כולל כל האורות של כל ימות השנה, ומה ששופע בשנה הזאת הוא רק ממקור הזה, היינו שזה משמש מעין מקור לכל האורות ולכל המוחין שיבואו לכל העולם במשך השנה הזאת. ויוצא מזה שהאור שממשיכים ביה"כ כולל בתוכו כל ההארות והמוחין לכל מיני צרכים והשפעות של כל השנה הנכנסת.

חבוק נקרא כל זמן בנין הנוקבא נקרא חבוק – תקופת בנינה נחשבת כל זמן לחבוק עד שנגמרת ובאה לידי זיווג, שזה נקרא "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבוקני", ואח"כ "שמאלו תחת ראשי" בגמר הבנין.

מאמר פ"ד

במוצ"ש מברכים מאורי האש ובשמים, ובמוצאי יוה"כ פ מברכים מאורי האש רק על נר ששבת, ואין מברכים על בשמים

שיחה מוצאי יוה"כ תשי"ד

במוצאי יוה"כ תשי"ד יצא להבדלה וישב אתנו ושתה לחיים, ובאמרו: די תש. שוין גענוג געמטערט, מ'דארף שוין זיין שטארק. [כבר מספיק חולשה, צריך כבר להיות חזק.]

בענין מוחין דיוה"כ שהם מוחין דבינה, מבחי' מאורי אש, היינו שמאל דבינה, חכמה דשמאל. ולאפוקי משבת שהם מוחין דאו"א, היינו מוחין דחכמה דימין. ולאפוקי במוצאי שבת, שהמוחין דחכמה דימין מסתלקים ובאים מוחין חדשים דמאורי אש, עושים ברכה חדשה על הנר, כיון שבאים מוחין חדשים דמאורי אש, שהם חכמה דשמאל, מוחין חדשים וברכה חדשה. אבל במוצאי יוה"כ כיון שכל היום הם מוחין דבינה, או דמאורי אש היינו חכמה דשמאל, אין ענין לברך ברכה חדשה, כיון שהם הם אותן המוחין שנהגו כל היום, ואין חידוש. אלא למה מסתייעין בנר ששבת, היינו הנר ששבת כל יום הכפורים ומדליקין ממנו נר חדש ואז מברכין, פירוש הדבר: כי הנר ששבת הוא בחי' חכמה דבינה דשמאל, ומדליקין ממנו נר חדש שהוא בחי' מלכות, שהמוחין דבינה נדלקין עכשיו במלכות שמאל דבינה, ואז שייך כבר ברכה דמאורי אש בבחי' המלכות, כיון שיש חידוש מוחין בבחי' המלכות, שכן כל יום הכפורים היו זה מוחין דחכמה דשמאל דבינה, ובמוצאי יום הכפורים הושפעו המוחין למלכות בבחי' הארת חכמה דמלכות, שהוא מוחין דמאורי האש כמו בכל מוצאי שבת, ולפיכך מברכין ברוך מאורי האש גם במוצאי יוה"כ בהדלקה מנר ששבת, להוכיח לענין הנ"ל. ובמוצאי ש"ק, כיון שביום השבת מאירים המוחין דחכמה דימין, היינו או"א מאורי אור, ובמוצאי שבת מוחין חדשים דחכמה דשמאל שהם מאורי אש, ושייך ברכה חדשה דמאורי אש. ואותה הברכה על הבשמים, כי בשמים פירושם – מוחין דחכמה דשמאל בהתכללות החסדים, היינו מוחין דמאורי אש דחכמה דשמאל, ולפיכך לא שייכת ברכה זו במוצאי יום הכפורים. כיון שהמוחין שהיו ביוה"כ שהם נבחנו "לבשמים" לא נשתנו גם עכשיו במוצאי יוה"כ, ולא שייכת כאן ברכה על בשמים, אבל במוצאי שבת שייכת ברכה על הבשמים, כיון שביום השבת קודש נוהגים המוחין דחכמה דימין דאו"א שהם מאורי אור, אבל במוצאי ש"ק...

יש שינוי מוחין שאז באים המוחין דמאורי אש שהם נקראים בשמים, ואז שייכת ברכה חדשה על הבשמים, אבל במוצאי יום כפור, אותן מוחין דבשמים נוהגים גם אחרי כלות יום הכפורים, אותם המוחין דבוסמין, ולפיכך אין מברכין על הבשמים.

ועוד אמר: כל המפרשים בעלי הלכה רצו לומר טעם אחר בענין נר זה ששבת שמדליקין ממנו נר אחר ומברכין ברוך מאורי האש, והטעם שלהם שצריך נר ששבת במוצאי יוה"כ כדי לברך ולא במוצאי שבת הוא – כיון שבשבת הלוא נהנה מן הנר לצרכיו, או יכול ליהנות בתור נר שיאיר לו בבית ויש לו שמוש והנאה מנר זה, ומשתמש בו להנאתו, על כן לא שייך לומר בו נר ששבת, ששימש למטרה אחרת, לפיכך במוצאי שבת צריכים נר הבדלה חדש להדליק, ואי אפשר להשתמש בנר שדלק כל היום, כיון שכבר השתמש בו למטרה אחרת א"א שוב לברך עליו. אבל במוצאי יוה"כ אי אפשר לומר ששמש למטרה אחרת להנאתו, כיון שביום הכפורים אינו של הנאה, ורק של עינויים, והנר שדולק מוכן ומזומן רק לדבר זה, למטרה זו גרידא שלאחר יוה"כ ולא למשהו אחר – להנאתו, אלא במיוחד למטרה של ברכה שמתחיל שוב להשתמש להנאתו – מברך מאורי אש.

ואמר: כי רק הודות ליום הכפורים אפשר אח"כ לזכות לסוכות, כי סוכות פירושו בינה, אותו אור של בינה שהיה מקודם במקומו הוא למעלה, היינו החכמה דשמאל שהאירה ביום הכפורים שהוא בינה במקומו הוא, ואחרי יוה"כ מאיר הוא במקומו, היינו הסכך של הסוכה, שהוא ג"כ אור בינה, אלא שלא במקומו, כי אם במקומה של המלכות, ששם הושפע ומאיר בתור סכך של הסוכה שפירושו (מלמטה) למעלה, שמאל מתוקן וממותק. ונמצא שהודות ליוה"כ יש לנו סוכות שהוא "הארת חכמה דשמאל" בתהליך התהוות יציאת הקו אמצעי, בהכנה ליציאת האמצעי. וכאן סעתי אני: הודות ליום הכפורים אפשרי כבר לזכות לשמחה, זוכין לזמן שמחתנו? ושאל פעמיים: וואס זאגסטו? [מה הינך אומר?] וחזרתי ואמרתי [כנ"ל] ואמר: כן, שמחה.. בינה איז נישטא קיין [בבינה שם אין] דינים, רק דינים מתערין מינה, אבל בה עצמה אין דינים, ולפיכך כיון שבא אור של בינה יש שמחה, ובכל מקום שמאיר ונמשך אור של בינה יש שמחה, ובסוכות שמאיר אור של בינה נקרא זמן שמחתנו.

מאמר סה

על סעודת ברית מילה של בן בנו יעקב

י"א תשרי תש"ה

אמרו שם תורה בשם הרבי ר' שמעלקי מניקלשבורג צוק"ל: על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע. והקשה, הלא כל החטאים הם ביצר הרע? ופירש, דהיינו על ידי שביטל את היצר הרע (א"כ אין עוד מה לעבוד). ושיבחה אדמו"ר שליט"א את התורה מאד, ואמר לי: "אז מען דארף זיך פאר שרייבין דיא תורה, אז מען זאל זיא גידענקין".

והוא הוסיף ביאור, דהנה אמרו חז"ל: "בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע". והוא דוגמת מה שנאמר: עתיד הס"מ להיות מלאך קדוש. ואז נאמר: "הללו בוכין והללו בוכין". היינו שלצדיקים לא תהיה עוד העבודה, וכן שבזמן התיקון יותר חשוב מהגמר התיקון. אבל באמצע העבודה אסור לגלות את זאת כיוון שלא יהיה כח לעבודה.

גם אמר: כל מקדש שביעי כראוי לו, כל שומר שבת כדת מחללו, שכרו הרבה מאד על פי פעלו. וקשה, אם שומר שבת מחללו מקבל שכרו על פי פעלו, א"כ מה יש עוד שכר שעל זה הוסיף ואמר שכרו הרבה מאד, שזה נראה כסתירה. ופירש: שכרו הרבה מאד על פי פעלו – היינו לפי מה שמתגבר ליחד הכל להפועל.

עוד אמר במוצאי יום כפורים, שעכשיו הוא שנת תש"ה, שזה רמז: "כל שתה תחת רגליו" שצריכים להתגבר (והגית), ואם לאו, הנה נאמר: "יתוש קדמך".

ואמר, שצריכים ליתן שבח והודיה להשי"ת שהניח לנו התורה ודברי חז"ל. אם כן רואים שצריכים להיות בקי בדברי חז"ל.

וגם אמר, שהנה איתא שבכל ראש השנה חוזר העולם כמו שהיה לפני הבריאה, אם כן צריך גם העובד ה' לשכוח את כל העבודה שעבד עד כעת.

ופירש, "ואין לנו שיוור רק התורה הזאת". והקשה, הלא התורה היא כוללת הכל, היינו גאולה וגם בנין בית המקדש וגם תחיית המתים, וא"כ למה נקראת שיריים? רק דהנה ע"י העוונות והחטאים אין חשק כלל להתורה, וא"כ אין כאן עצה לזה, ואז התורה היא בחינת שיריים. אבל אחר יום כפורים שנמחלו העוונות, אז צריכים תיכף להתחיל ללמוד ולעשות מצוות. כמו שכתוב שבד' הימים שעד סוכות עסוקים במצוות ואין חשבון העוונות עד יום א' דסוכות.

וגם אמר, שמי שאין לו מה לעשות מצווה, הנה יכול לקיים "והגית בו יומם ולילה", ואם לאו, על כל רגע שמבטל הוא עושה עבירה. וכן אמר בשם הרבי מלובלין שרגע שאין מחשבין בהשי"ת הוא עובר על עשה של "ובו תדבק" ו"לדבקה בו".

גם הזכיר, שגם הכלי עושה השי"ת, כמ"ש: ברית קודש. דהנה ברית הוא משני הצדדים, כי ברית מצד אחד לא נקרא ברית. לכן צריכים חיתוך ופריעה, שחיתוך עניינו שמפרידין הכלי של עצמו, והפריעה הוא שמקבלים את האור בכלי של העליון. לכן נאמר "ברית קודש", שעור הפנימי הוא כלי של העליון, שאמרינן שהאור העליון עושה הכלים. ואף שאמרינן שצריכים התעוררות של התחתון, הנה יותר טוב שהתחתון יחשוק אחרי האורות – אבל מוכרחין לקבל בכלים של העליון, ואז הוה ברית שלא ימוט לעולם, שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלו עוד. וזהו שנקרא "ברית קודש", מצד העליון.

מאמר סז

הכנה ליום הכפורים

מוצש"ק שבת תשובה שנת תש"ה

קרא אותי לחדרו ושאל אותי אם אני מוכן ליום הכפורים. ואמר לי שצריכים להתוודות ולעשות מכל ה"על חטא" – על חטא אחד, ולהתוודות על שפגמו באמונה הקדושה, שכל החטאים באים מחמת פגם האמונה, וכל המצוות שעשו עד כעת הם רק מעשה קוף, שכל המצוות צריכים לעשות דבר אחד, היינו לבנות את האמונה, ואם כן עדיין לא עשיתי אפילו מצוה אחת.

ואמר, שכל התפילות צריכות להיות בעד השכינה הקדושה. רק תפילה אחת צריך בעדו, היינו שיהיה כאילו עומד לפני המלך. ושאל אותי אם אני מבין את דבריו, ועניתי הן, ואח"כ אמר לי לעשות יין על יו"ט.

כתבי הרב משה יאיר וינשטוק זצ"ל

מאמר ו'

ערב יוהכ"פ - אדם צריך לבטל את כל עבודות ה' שלו שעשה עד כה ב"ה יום ט' תשרי תרצ"ג מפי אדמו"ר מוהרי"ל שליט"א בהיותו ביפו

קודם הסעודה המפסקת נכנסתי אצלו.

אמר: צריכים להמליך את הקב"ה על כל האברים והגידים ולקבל עול מלכות שמים. ובשם האדמו"ר מרוז'ין זצ"ל אמר: כי קודם יום הכפורים צריכים לבטל את כל העבודות שנעשו משך כל הזמן. כי כל המצות שנעשו – הכל לא נעשו כשורה, וכי בהכל היו מבחינת עבירות. ובאופן כזה צריכים לחדש העבודה ולקבל בשלימות עול תורה ומצוות. והענין - כי אמרו חכז"ל במדרש איכה, אשר יצחק אמר "פלגא עלי ופלגא עלך". ומהו ענין הפלגא? כי צריכים להבין מהו מאמרו של אברהם אבינו "ימחו על קדושת שמך", כי אברהם אבינו היה מבחינת חסד. כי עיקר הבריאה הוא הרגזנותא שצריך לעלות מהאדם, וכמשחז"ל: "רגזן לא עלתה בידו רק רגזנותא", כי כלום חסר מבית המלך? אלא שרוצה הקב"ה שהאדם ישם על לבו גודל ריחוקן מפני ה', ויתרגז תחתיו, ואיך הוא מאבד את זמנו לריק, ואיך לא ממלא את רצון ה'. וזוהי העלאת האדם, וזאת היא הפלגא השייכת להאדם. והפלגא השייכת להקב"ה הוא הארת אורות זחסדים. ונמצא שכל מה שימצא האדם בעצמו יותר חסרונות, יותר תרבה בו בחינת הרגזנותא, ולכן צריך להעלות הרגזנותא מכל האברים. היינו שכל איבריו פגומים ח"ו ואין בו מתום. ולכן קודם יוהכ"פ צריכים להעלות הרגזנותא במדה יותר גדולה, וצריכים לבטל את כל העבודות שעשו, כי באם לאו, הלא לא יעלה הרגזנותא כהוגן, כי יראה בו בעצמו איזה מדה טובה. וזוהי בחי' היראה הגדולה מהשי"ת, אשר ר"ה ויוה"כ מסוגלים המה לזה. ומאמר אברהם אבינו ע"ה היה "ימחו על קדושת שמך", כי אברהם הוא בחי' חסד, ולכן אמר שצריכים להוריד אורות גדולים כל כך עד שימחו מגודל בהירותם על קדושת השי"ת.

מאמר ט"ז / ב

הנה ארז"ל (עירובין י"ג): "נמנו וגמרו: טוב לו שלא נברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה: ימשמש במעשיו". ואיזה שייכות יש זה לזה, כי קודם מיירי במציאות, וזה בענין מוסר! וגם מהו ההבדל בין פשפש למשמוש? והענין - כי האדם אף שהוא מטהר ומזכך עצמו עד מאוד, בכל זאת אותה הנשמה היתה יותר טהורה ויותר מזוקקה קודם שירדה לעולם, מכפי שהיא אחר ירידתה לעולם, ולכן על זה אמרו: "טוב לו לאדם שלא נברא משנברא", ועכשיו שנברא מה יעשה? לכן אמרו: "יפשפש במעשיו", היינו לעשות תשובה על חטאיו ועונותיו, וממילא יהיו נעשין מהזדונות זכויות, ואז יהיה רווח ממה שנברא יותר משלא נברא. אבל כל זה הוא בבחינת בי"ע שיש רע וטוב, ובחינת בירורים. ובאים אחרי זה ואומרים - כי צריך למשמש במעשיו, והיינו לבוא להאור שהוא קודם הבריאה, שזה הוא התיקון השלם, שלא שייך כלל לבירורים. והוא מה שאומרים יום כפורים - כמו פורים, שהוא בלתי מובן: איך אפשר שיום הכיפורים שהוא שבת שבתון יהיה נתלה בפורים שהוא יום חול, ויום שמותר בעשיית המלאכה? אלא שזהו כדברינו - כי יום הכיפורים הוא בחינת בינה כידוע, ופורים הוא בחי' חכמה שהיא יותר גדולה מבינה. ומה שמותר בעשיית מלאכה, הוא - כי הוא האור הגדול שאין בו בירורים, שאפילו החול הוא קודש. ומה שבשבת הוא אסור בעשיית מלאכה הוא - שבשבת הוא עליית העולמות, ופורים הוא האור בעצמו, וגם החול הוא קודש. כי ישנם אורות מקיפים ואורות פנימיים, ואורות המקיפים גם הם באים לכלל קבלה ונעשים פנימיים, אבל אין העדר נוהג ברוחניות, ונמצא שיש בו גם פנימיים וגם מקיפים. ועליית שבת היא רק שהפנימיות היא עולה ולא החיצונית. שהחיצונית היא רק בתיקון השלם. ולכן נאמר שבת וינפש, כמו"ש בב"ק ובשבת עומד לפוש. וז"ש: "זרענו וכספנו ירבה כחול, חטאתנו הוא ימחול". זרענו כספנו הם הכסופים שלו. ולמה אמר כחול ולא כקודש? אלא שהחול בעצמו יהיה קודש. ואיך נבוא לזה? ע"י שחטאתנו הוא ימחול, ונזכה לתשובה מאהבה שהזדונות נעשים כזכויות. כי קדושה כמו"ש היא לא כל כך רבה, אבל מתוך ניצוצי החול, הרי יש הרבה קבלות טובה. וכמו הנ"ל לגבי המן, כי למרדכי בשום אופן לא עלה על הדעת לדרוש כל כך טובה עד כתר מלכות, אבל המן הרשע, הוא כן היתה לו תאוה כל כך גדולה להטובה, ואותה הטובה נתהפכה אל הצדיק, ולכן דווקא ירבה כחול. וכן הוא וכסוכבים בלילה. ובקדושת האצילות הכל הוא קודש, ולכן אין חילוק בין איגרות הראשונות לאיגרות השניות, אף שהאגרות הראשונות להרוג ולאבד את כל היהודים, ובשניות היה לאבד את חיל הגוים, בכל זאת הם אחד. ובה תבין כי מה הרווחנו באותו הנס - כי מקודם האגרות הראשונות גם אז היו חיים ישראל, ומה הרוויחו באגרות השניות - כי נשארו בחיים חיותם? אלא שאז היתה התשובה מאהבה ונעשה

מהזדונות זכויות, ובא להם הרווח מהזדונות, ולכן פורים הוא בחי' חכמה כידוע מהכוונות (ענין יסוד דאבא). שבת היא תכלית שמים וארץ, ותכלית היא כמו תחילת – סוף מעשה במחשבה תחילה, והסתכל הקב"ה במעשיהם של צדיקים וברא את העולם, וזה הוא בחי' משמוש - הסתכלות בהאור של קודם הבריאה, ואז "לא יגורך רע". וזה "כי כגבה שמים על הארץ, גבר חסדו על יראיו". כי השמים מרמז על הרוחניות והארץ על הגשמיות, ונמצא מזה ח"ו - כל מה שיותר יושפל האדם, וכל מה שיורד יותר לשאול, הרי מתעלה יותר ויותר השמים, וזה "כגבה שמים על הארץ". אבל אם זדונות נעשים כזכויות וזוכה למחילת עוונות, אז "גבר חסדו על יראיו". וזה מאה"כ ולא ישוב לכסלה עוד.

וזה "המבדיל בין קודש לחול, חטאתנו הוא ימחול", כי ע"י הדעת יודעים עד כמה גדול כח הקודש, ועד כמה ירוד ושפל הרע והגשמיות, ואז ע"י הדעת עושה האדם ההבדלה, כי "אם אין דעת הבדלה מנין". ואם לאו, עושה הקב"ה ההבדלה – "וירא אלקים את האור כי טוב" - זה מעשיהם של צדיקים.

מאמר ט"ז / ב

הנה ארז"ל (עירובין י"ג): "נמנו וגמרו: טוב לו שלא נברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואמרי לה: ימשמש במעשיו". ואיזה שייכות יש זה לזה, כי קודם מיירי במציאות, וזה בענין מוסר! וגם מהו ההבדל בין פשפוש למשמוש? והענין - כי האדם אף שהוא מטהר ומזכך עצמו עד מאוד, בכל זאת אותה הנשמה היתה יותר טהורה ויותר מזוקקה קודם שירדה לעולם, מכפי שהיא אחר ירידתה לעולם, ולכן על זה אמרו: "טוב לו לאדם שלא נברא משנברא", ועכשיו שנברא מה יעשה? לכן אמרו: "יפשפש במעשיו", היינו לעשות תשובה על חטאיו ועוונותיו, וממילא יהיו נעשין מהזדונות זכויות, ואז יהיה רווח ממה שנברא יותר משלא נברא.

אבל כל זה הוא בבחינת בי"ע שיש רע וטוב, ובחינת בירורים. ובאים אחרי זה ואומרים - כי צריך למשמש במעשיו, והיינו לבוא להאור שהוא קודם הבריאה, שזה הוא התיקון השלם, שלא שייך כלל לבירורים.

והוא מה שאומרים יום כפורים - כמו פורים, שהוא בלתי מובן: איך אפשר שיום הכיפורים שהוא שבת שבתון יהיה נתלה בפורים שהוא יום חול, ויום שמותר בעשיית המלאכה? אלא שזהו כדברינו - כי יום הכיפורים הוא בחינת בינה כידוע, ופורים הוא בחי' חכמה שהיא יותר גדולה מבינה. ומה שמותר בעשיית מלאכה, הוא - כי הוא האור הגדול שאין בו בירורים, שאפילו החול הוא קודש. ומה שבשבת הוא אסור בעשיית מלאכה הוא - שבשבת הוא עליית העולמות, ופורים הוא האור בעצמו, וגם החול הוא קודש. כי ישנם אורות מקיפים ואורות פנימיים, ואורות המקיפים גם הם באים לכלל קבלה ונעשים פנימיים, אבל אין העדר נוהג ברוחניות, ונמצא שיש בו גם פנימיים וגם מקיפים.

ועליית שבת היא רק שהפנימיות היא עולה ולא החיצונית. שהחיצונית היא רק בתיקון השלם. ולכן נאמר שבת וינפש, כמו"ש בב"ק ובשבת עומד לפוש.

וז"ש: "זרענו וכספנו ירבה כחול, חטאתנו הוא ימחול". זרענו כספנו הם הכסופים שלו. ולמה אמר כחול ולא כקודש? אלא שהחול בעצמו יהיה קודש. ואיך נבוא לזה? ע"י שחטאתנו הוא ימחול, ונזכה לתשובה מאהבה שהזדונות נעשים כזכויות. כי קדושה כמו"ש היא לא כל כך רבה, אבל מתוך ניצוצי החול, הרי יש הרבה קבלות טובה. וכמו הנ"ל לגבי המן, כי למרדכי בשום אופן לא עלה על הדעת לדרוש כל כך טובה עד כתר מלכות, אבל המן הרשע, הוא כן היתה לו תאוה כל כך גדולה להטובה, ואותה הטובה נתהפכה אל הצדיק, ולכן דווקא ירבה כחול. וכן הוא וכסוכבים בלילה.

ובקדושת האצילות הכל הוא קודש, ולכן אין חילוק בין איגרות הראשונות לאיגרות השניות, אף שהאגרות הראשונות להרוג ולאבד את כל היהודים, ובשניות היה לאבד את חיל הגוים, בכל זאת הם אחד. ובזה תבין כי מה הרווחנו באותו הנס - כי מקודם האגרות הראשונות גם אז היו חיים ישראל, ומה הרוויחו באגרות השניות - כי נשאר בחיים חיותם? אלא שאז היתה התשובה מאהבה ונעשה מהזדונות זכויות, ובא להם הרווח מהזדונות, ולכן פורים הוא בחי' חכמה כידוע מהכוונות (ענין יסוד דאבא).

שבת היא תכלית שמים וארץ, ותכלית היא כמו תחילת - סוף מעשה במחשבה תחילה, והסתכל הקב"ה במעשיהם של צדיקים וברא את העולם, וזה הוא בחי' משמוש - הסתכלות בהאור של קודם הבריאה, ואז "לא יגורך רע".

וזה "כי כגבה שמים על הארץ, גבר חסדו על יראיו". כי השמים מרמז על הרוחניות והארץ על הגשמיות, ונמצא מזה ח"ו - כל מה שיותר יושפל האדם, וכל מה שיורד יותר לשאול, הרי מתעלה יותר ויותר השמים, וזה "כגבה שמים על הארץ". אבל אם זדונות נעשים כזכויות וזוכה למחילת עוונות, אז "גבר חסדו על יראיו". וזה מאה"כ ולא ישוב לכסלה עוד.

וזה "המבדיל בין קודש לחול, חטאתנו הוא ימחול", כי ע"י הדעת יודעים עד כמה גדול כח הקודש, ועד כמה ירוד ושפל הרע והגשמיות, ואז ע"י הדעת עושה האדם ההבדלה, כי "אם אין דעת הבדלה מנין". ואם לאו, עושה הקב"ה ההבדלה – "וירא אלקים את האור כי טוב" - זה מעשיהם של צדיקים.